

VLAEMSCH GEZELSCHAP, culturele en politieke kring, te Gent opgericht in maart 1846 door F. Rens, F.A. Snellaert, Ph. Blommaert en J.F.J. Heremans en achtereenvolgens gevestigd in De Ster, Koornmarkt; sedert 1847 in de foyer (zaal-Fauconnier) van de Minard-schouwburg en sedert 1849 in Café L'Union in de Voldersstraat. Het genootschap had aanvankelijk een zuiver cultureel doel en bracht „alle beoefenaers, vrienden en beschermers van tael, kunst en wetenschappen” samen. Het ledental groeide aan tot ca. 300 en werd gerekruteerd uit alle standen en gezindten, maar was ideologisch toch vooral samengesteld uit liberalen en lamennaisiaanse katholieken. De kern vormden de letterkundigen uit het oude genootschap De Tael is gantsch het Volk : J.B. Kesteloot, J.F. Willems, F.A. Snellaert, F. Rens, J. de Saint-Genois en P. van Duyse, die weldra omringd waren

door jongere flamingantische advocaten, artsen, schilders, onderwijzers, toneelspelers, journalisten en studenten.

Het genootschap organiseerde gewaardeerde literaire voordrachten, schreef prijsvragen uit (o.m. voor Vlaamse liederen), drukte bijdragen over de V.B. uit de buitenlandse pers over en verdedigde weldra met diverse middelen de taalrechten, wat onvermijdelijk tot actieve politieke belangstelling zou voeren en tot publikatie van een Verklaring van Grondbeginselen (voor de V.B.) in november 1847 : een streven naar een onafhankelijke, derde, Vlaamse partij was duidelijk aanwezig. In 1848 koos men partij tegen de februari-omwenteling te Parijs en dit om twee redenen : het republikeinse gevaar en een mogelijke annexatie door Frankrijk. Er werd daartoe o.m. een gewapend vrijkorps in leven geroepen, dat afgezien van een enkel incident (het ingooien van de ruiten bij de als progressistisch en pro-Frans bekend staande professoren Huet en Moke) niet optrad. Hier dook voor het eerst ook loyauteit t.o.v. de monarchie op. De kring was zeer actief bij het verdedigen en uitbreiden van de Vlaamse taalrechten : via petities en delegaties bij lokale en centrale parlementsleden en ministers en met steun van het Vlaamsch Midden-Comiteit te Brussel ijverde men voor de verplichte of facultatieve invoering van het Nederlands in het hoger (1849) en het middelbaar onderwijs (1850). Ook het bijeenroepen van het 1ste Nederlandsch Letterkundig Congres (Gent, 1849) gebeurde op initiatief van het Vlaamsch Gezelschap. Na 1850 leek de activiteit te verflauwen : er zijn nog wel sporen van ijveren voor een Vlaams landbouwonderwijs (1855) en voor de oprichting van de Grievencommissie (1856).

LITERATUUR : *Gedenkbladen van Willem Rogghé. Met eene inleiding door Max Rooses* (1898, p. 27-106).

ADA DEPREZ